

**Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Gjykata Kushtetuese / Ustavni sud / Constitutional Court**

Perandori Justinian p.n., Prishtinë/a, Kosovë/o
Tel: +381 (0)38 220 104/5; Fax: +381 (0)38 220 112; www.gjk-ks.org

Priština, 28 septembra 2010
Br. ref.: AGJ 43/10

Presuda

Slučaj br. KI 47/10

Naim Rrustemi i 31 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo

protiv

**Njegove Ekselencije, Fatmira Sejdiua,
Predsednika Republike Kosovo**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Kadri Kryeziu, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija,
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Ivan Čukalović, sudija
Gjyljeta Mushkolaj, sudija i
Iliriana Islami, sudija

Podnosioci zahteva

1. Podnosioci zahteva su Naim Rrustemi i 31 drugih poslanika (vidi prilog A) Skupštine Republike Kosovo.

Suprotna strana

2. Suprotna strana je Njegova Ekselencija, Fatmir Sejdiu, Predsednik Republike Kosovo.

Pravna osnova

3. Član 113.6. Ustava Republike Kosovo (u dalnjem tekstu: Ustav); član 44. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom суду Republike Kosovo, од 16. decembra 2008. god (u dalnjem tekstu: Zakon), i član 54. a. Poslovnika o radu Ustavnog суда Republike Kosovo (u dalnjem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

4. Naim Rrustemi i 31 drugih poslanika Skupštine Kosova je 25. juna 2010. god podnelo podnesak Ustavnom суду u vezi sa pitanjem da li je Predsednik Kosova izvršio tešku povredu Ustava nastavljajući „da istodobno i u isto vreme (u originalu ovim rečima, lat. sicuti) takođe drži i funkciju Predsednika Demokratskog saveza Kosova (LDK) i sledstveno postupajući u suprotnosti sa Ustavom Republike Kosovo“.
5. Saglasno Poslovniku o radu i pismom datiranom 29. juna 2010. god Sud je poslao podnesak Predsedniku, tražeći njegov odgovor.
6. U saglasnosti sa Poslovnikom o radu Predsednik Suda je imenovao sudiju Robert Carolan sudijom izvestiocem i komisiju za razmatranje u sastavu sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Kadri Kryeziu (zamenik predsednika) i Gjyljeta Mushkolaj.
7. Sledi redosled prepisci koju je Sud primio od raznih poslanika Skupštine Kosova, a koji su bili potpisnici podnesaka:
 - i. *29. jun 2010. god:* Poslanici Dragiša Mirić, Mihailo Šćepanović i Vladimir Todorović su potpisali Obaveštenje koje su poslali Sudu kojim povlače svoje potpise vezano sa ovim zahtevom. Na dokumentu je bilo određeno mesto i za četvrtu ime, Numan Balić, ali na njemu nije bio njegov potpis.
 - ii. *2. jul 2010. god:* Još jedan poslanik, Berat Luzha, predaje Sudu Izjavu povlačeći svoj potpis sa liste poslanika. On je izjavio da je upoznat i ubeđen o povredi Ustava od strane Predsednika, i da traži povlačenje potpisa da bi se izbeglo stvaranje političke krize.
 - iii. *5. jul 2010. god:* Ustavni sud je primio dopis od Muzejene Selmani, kojim obaveštava Sud da ona „povlači njen potpis“ iz zahteva.
8. Odgovor pravnog savetnika Predsednika pri kancelariji Predsednika je primljen dana 15. jul 2010. god.
9. Sud se pismeno obratio Centralnoj izbornoj komisiji (CIK) 7. jula 2010. god, CIK je odgovorio Sudu 22. jula 2010. god.
10. Sud je većao o podnesku iza zatvorenih vrata dana 22. septembra 2010. god.

Kratak opis pitanja pred Sudom

11. Član 113.6. Ustava predviđa sledeće:

Trideset (30) ili više poslanika Skupštine može da pokrene postupak ako je Predsednik Republike Kosovo ozbiljno prekršio Ustav.

12. 32 poslanika Skupštine Kosova je potpisalo podnesak. Oni tvrde da je Predsednik Republike prekršio i nastavlja da krši član 88.2. Ustava koji zabranjuje Predsedniku da obavlja bilo kakvu funkciju političke partije. Oni takođe tvrde da je takva povreda ozbiljna povreda Ustava.

13. Član 88. u potpunosti predviđa sledeće:

1. *Predsednik ne može obavljati ni jednu drugu javnu funkciju.*
2. *Nakon izbora, Predsednik ne može obavljati ni jednu funkciju političke partije.*

Argumenti podnosioca zahteva.

14. U podnesku se tvrdi da je na lokalnim izborima 17. novembra 2009. god, LDK učestvovala kao registrovana partija. U podnesku se navodi da saglasno Zakonu o lokalnim izborima, primenjujući Zakon o opštim izborima br. 03/L-073, *mutatis mutandis*, u registraciji političke partije mora biti uključena i pozicija predsednika, i da o promeni predsednika partije treba obavestiti Centralnu izbornu komisiju.

15. Podnesak se takođe poziva na UNMIK Uredbu 2004/11, član 12. i druge neodređene članove, kojima se zahteva od političke partije da ima predsednika. Ova Uredba je delotvorno ukinuta, ali je kasnije ponovo propisana Zakonom o opštim izborima, datiran 5. juna 2008. god

16. Podnesak navodi da činjenica da ne-ukazivanjem na nekog drugog kao predsednika LDK vodi poslanike ka zaključku da je izabrani predsednik partije, od 9. oktobra 2007. god, g. Fatmir Sejdiju, Predsednik Republike Kosovo.

Odgovor Predsednika

17. Odgovor Predsednika je podigao tri glavne odbrane na podnesak:

- i. Poslanici nisu ispunili uslov ovlašćene strane saglasno članu 113.6. Ustava;
- ii. Podnesak nije podnet u zakonskom roku, predviđen u članu 45. Zakona o Ustavnom sudu, zakon br. 03/L-121; i
- iii. Predsednik nije obavljao nikakvu funkciju političke partije, i sledstveno nije izvršio tešku/ozbiljnu povredu člana 88.2. Ustava.

18. U vezi sa argumentom da podnosioci zahteva nisu imali pravnu osnovu da podnesu podnesak Ustavnom суду Predsednik tvrdi da je povlačenje poslanika, navedeno ranije u stavki 7, umanjilo broj na ispod 30 i da sledstveno, u grupi koja je ostala, nije bio dovoljan broj poslanika koji bi se trebali smatrati ovlašćenom stranom, kao što je predviđeno u članu 113.6. Ustava.

19. Član 45. Zakona predviđa sledeće:

Član 45 Rokovi

Podnesak se treba podneti u roku od trideset (30) dana od dana kada je navodno kršenje ustavnosti od strane Predsednika objavljeno.

20. Vezano sa argumentom da li je podnesak podnet u roku od 30 dana kao što je predviđeno u članu 45. Zakona, Predsednik tvrdi da: „vremenski rok od 30 dana počinje sa odbrojavanjem od momenta kada je osporen akt objavljen, bez obzira na činjenicu da li se taj akt dešava jednom ili je neprekidni akt“. On navodi da bilo koji njegov akt koje je objavljen pre 26. maja 2010. god, 30 dana pre nego što je podnesak podnet Sudu, ne može biti predmet osporavanja.
21. Predsednik tvrdi da se pismeno obratio Savetu LDK čak 28. decembra 2006. god, nakon što je izabran za Predsednika Kosova od strane Skupštine Kosova, obaveštavajući Savet o njegovoj odluci da: „zamrzne vršenje funkcije predsednika LDK“. Ovi izbori su održani deset meseci ranije, 10. februara 2006. god, u vreme kada Ustav Kosova nije bio na snazi.
22. Navodi da je nakon stupanja na snagu Ustava, 15. juna 2008. god, on još jednom obznanio njegovu odluku da zamrzne „vršenje funkcije predsednika Demokratskog saveza Kosova“, pismom koje je poslao Savetu Demokratskog saveza Kosova 16. juna 2008. god. Stoga, on tvrdi, da je akt koji je navodno neustavan objavljen od datuma ta dva pisma.
23. Dodatno navodi, da ukoliko je tvrdnja o povredi zasnovana na datumu lokalnih izbora, 17. novembra 2009. god, njegova odluka da zadrži položaj Predsednika LDK, ali da „zamrzne vršenje“ funkcije, je bila poznata javnosti u to vreme i da je zakonski rok za podnošenje podneska bio 17. decembar 2009. god, trideset dana nakon izbora u novembru 2009. god.
24. U vezi sa suštinskim pitanjem, Predsednik je pokušao da argumentuje da bi iznošenje pitanja pred Sud bilo bolje na sledeći način „da li je zamrzavanje vršenja partijske funkcije, a ne samo držanje iste od strane Predsednika Republike, ozbiljna/teška povreda Ustava Republike Kosovo“. On tvrdi da zamrzavanje partijske funkcije, bez obzira na držanje iste, označava izbegavanje ozbiljne povrede Ustava.
25. On tvrdi da član 88.2. predviđa da Predsednik ne vrši (on naglašava) nikakvu partijsku funkciju, ali ne predviđa da Predsednik nakon izbora ne drži (on naglašava) nikakvu partijsku funkciju. On je naglasio značajnu razliku između „držanja“ i „vršenja“ funkcije. On je uporedio ulogu jednog od Zamenika Predsednika Skupštine koji bi služio kao Predsednik u slučaju da Predsednik Skupštine bude odsutan ili u nemogućnosti da vrši funkciju Predsednika Skupštine. On je takođe citirao ulogu „vršioca dužnosti“ Predsednika Skupštine u slučaju da Predsednik Republike nije u stanju da ispunjava njegove/njene dužnosti. Takođe je naglasio da predsednik Ustavnog suda može da prenese određene dužnosti zameniku predsednika da bi pomogao predsedniku u izvršavanju njegovih/njenih dužnosti.
26. U vezi sa vršenjem partijske funkcije, kao što je zabranjeno u članu 88.2., Predsednik se zalaže da nije postojao ni najmanji dokaz da je on učinio bilo kakav neustavan akt.
27. Nastavlja da je reč „vršiti“ u pravnom smislu definisana kao „obavljanje rada“ ili „preduzimanja dela“. U podršku ovom on citira pravni rečnik „Black's Law Dictionary“ (8. on-line izdanje). Stoga, tvrdi da bi vršilo funkciju lice je mora više nego držati, nego treba postojati i delovanje.
28. Vezano sa partijskim dokumentima koje je LDK predala Centralnoj izbornoj komisiji, Predsednik navodi da je ovo akt koji je izvršen od strane LDK, a ne njegove strane. Kaže da je predaja tih dokumenata akt LDK i da se ne može pripisati njemu. Navodi da mu je nemoguće da shvati kako on može biti odgovoran za delo drugog, u ovom

slučaju LDK, kada je provera ustavnosti za razrešenje po članu 91.3.¹ Ustava u vezi sa aktima Predsednika kada je on/ona (on naglašava) ozbiljno prekršio Ustav.

29. Predsednik takođe tvrdi da pošto termin „ozbiljna povreda“ nije definisan Ustavom, treba se smatrati da su to dela u suprotnosti ili propusti u vezi sa nadležnostima Predsednika, koje su nabrojane u članu 84 Ustava (obrazložen ispod). Stoga, Predsednik smatra da zbog zamrzavanja vršenja dužnosti predsednika LDK nema povrede ustavne odredbe i da je daleko od teške/ozbiljne povrede Ustava.

Ocena prihvatljivosti podneska

Vreme

30. Pitanje koje se treba razmatrati je da li je prolazak trideset dana od dana objavljivanja njegove odluke da drži funkciju predsednika LDK „ali da zamrzne vršenje funkcije“ pravilno ograničenje za podnošenje podneska. Da bi razmotrio ovo pitanje, Sud treba da odluci da li je držanje položaja predsednika LDK neprekidna situacija koja nastavlja da bude povreda Ustava svakim danom dok Predsednik drži oba položaja, ili je to izolovan događaj. Ako se smatra izolovanim događajem, onda su poslanici Skupštine trebali da podnesu podnesak pre 17. decembra 2009. god, 30 dana nakon održavanja lokalnih izbora ili nakon pisma Predsednika od 16. juna 2008. god.
31. Izvršenje ozbiljne povrede Ustava od strane bilo kojeg Predsednika je predviđeno u članu 88.2. Ustava i poseban mehanizam je stvoren da bi se po takvim povredama postupilo na najvišem nivou, tj. pred Ustavnim sudom. Nijedan od nosioca ustavnih dužnosti nije predmet takvog nadzora. Samo dela Predsednika mogu biti podneta na takvo razmatranje. To je verovatno odraz važnosti položaja Predsednika u ustavnom okviru i neophodnosti da se ta uloga vrši pravilno.
32. U slučaju Predsednika Sejdiu, neophodno je obratiti pažnju na činjenično stanje da bi se utvrdilo da li je držanje položaja predsednika LDK „ali zamrzavanje tog položaja“ jedan događaj koji se desio u određeno vreme ili se pretvara u neprekidnu svakodnevnu situaciju. Ako je ovo drugo onda ne postoji vremenski rok u okviru kojeg su poslanici trebali da podnesu podnesak Sudu u vezi sa navodnom povredom sa njegove strane. Dodatno, činjenica „držanja i zamrzavanja“ položaja izgleda podrazumeva da je zamrzavanje položaja na snazi tokom celog vremena. Predsednik priznaje da je nastavio da bude predsednik LDK i Predsednik Kosova tokom celog vremena od izbora na položaj Predsednika u 2006. godini.
33. Ako jeste tako, posledice zamrzavanja položaja nastavljaju i sledstveno postoji neprekidna svakodnevna situacija. Zaključiti drugačije bi moglo rezultovati situacijom u kojoj bi Predsedniku Kosova bilo zabranjeno držanje položaja Predsednika zbog povrede Ustava, ali bi imao pravo da nastavi da drži položaj samo zato što podnesak nije pravovremeno podnet Ustavnom суду. Nigde u Ustavu ne postoji nadležnost za takav neracionalan rezultat. Niti član 45. Zakona o Ustavnom суду ne predviđa takav neracionalan rezultat.
34. Ustavni sud smatra da je zakonski rok predviđen u članu 45. Zakona o Ustavnom суду u vezi sa podnošenjem podnesaka Ustavnom суду za ozbiljne povrede, primenljiv za ozbiljne povrede koje su bile „jednokratni događaji“ u vremenu ili

¹ Ustav Kosova, član 91.3.: „Ukoliko je Predsednik Republike Kosovo kažnen za neko krivično delo ili ukoliko Skupština, u skladu sa ovim članom, odredi da Predsednik nije sposoban da obavlja svoje dužnosti zbog nesposobnosti ili teške bolesti, ili ukoliko Ustavni sud odredi da je izvršio povredu Ustava, Skupština može razrešiti Predsednika sa dve trećine (2/3) glasova svih poslanika“.

neprekidne povrede koje su prestale. Vreme se ne može primeniti na ozbiljne povrede koje se nastavljaju. Međutim, kada je povreda neprekidna, odbrojavanje trideset dana se ne može početi zato što povreda nije prestala. Da je Predsednik u međuvremenu dao ostavku na položaj predsednika LDK onda bi zakonski rok za podnošenje podneska Ustavnom суду, za nešto što bi onda bilo prevaziđena povreda, istekao nakon isticanja 30 dana od datuma ostavke. Nasuprot tome, samo akt javnog objavlјivanja da on „zamrzava“ njegov položaj predsednika LDK u određeno vreme pa nadalje ne može biti lek za prirodu neprekidne povrede.

35. Stvarnost je da položaj ostaje „držan i zamrznut“ kao što se navodi u odgovoru Predsednika. Sud je stoga ustanovio da se neprekidna situacija nastavlja do današnjih dana i da sledstveno ograničenje od 30 dana, predviđeno u članu 45. Zakona, nije primenljivo u ovom slučaju.

Ovlašćena strana

36. Članom 113.6., citiran ranije u stavu 11., se nesumnjivo zahteva da 30 ili više poslanika Skupštine podnesu pitanje da li je Predsednik izvršio ozbiljnu povredu. Dokumentovano je da je 32 poslanika sačinilo i podnelo podnesak Sudu. Stoga je jasno da je dana 25. juna 2010. god podnesak bio validan pred Sudom.
37. Sud je ranije naveo i način i datum navodnog povlačenja iz podneska nekih poslanika. Sud ne želi da spekulise o motivima koji stoje iza razloga zašto su poslanici izabrali da potpišu originalni podnesak ili zašto su izabrali da povuku svoje potpise sa podneska.
38. Sud je svestan da je podnošenje podneska pitanje određene ustavne i političke važnosti. Poslanici koji su prvo bitno potpisali podnesak nisu mogli biti svesni te važnosti. Oni su takođe upoznati sa zajedničkom prirodom podnesaka i da je to trebao biti zajednički poduhvat najmanje 30 poslanika. Dana 25. juna 2010. god 32 poslanika je bilo mišljenja da se ovo važno pitanje treba podneti Ustavnom суду. Možda je bilo i drugih koji bi ga potpisali, a možda i ne. Važna činjenica je da je podnesak podnet uz neophodan broj potpisa i da je stoga bio u postupku od tog dana pri Sudu.
39. Član 23. Zakona o Ustavnom суду predviđa:

Ustavni sud će doneti odluku o pitanjima koja su mu podneta na zakonit način od strane ovlašćenih stranaka, bez obzira na povlačenje stranke iz postupka.

U prostom značenju ovaj član primorava Sud da odluči po pitanjima podnetim na zakonit način. To je naglašeno korišćenjem rečenica „će doneti“.

40. Poslovnik o radu Ustavnog suda je jasan po pitanju povlačenja po sledećim uslovima:

Član 32

Povlačenje zahteva

- (1) *Stranka koja je podnela zahtev može povući isti u bilo koje vreme pre početka razmatranja.*
- (2) *Bez obzira na povlačenje pomenuto u stavu (1), Sud može odlučiti da doneše odluku o zahtevu. U tom slučaju Sud donosi odluku bez razmatranja, na osnovu zahteva i odgovora, ako ga ima, i ostalih priloženih dokumenata.*
- (3) *Sekretarijat će pismenim putem obavestiti stranke o povlačenju zahteva i odluci Suda da doneše odluku o zahtevu, bez obzira na povlačenje istog.*

41. Ovo pravilo priznaje pravo da stranka može povući podnesak u bilo koje vreme pre početka razmatranja, ali istovremeno daje diskreciju Sudu da odluči o podnesku. Pravilo ne navodi koje su to okolnosti koje bi mogle uticati na Sud da li da iskoristi tu diskreciju ili ne.
42. U ovom slučaju Predsednik tvrdi da se navodnim povlačenjem potpisa određenih poslanika iz podneska, tako da je broj podržavaoca pao ispod 30, podrazumeva da se grupa više ne može smatrati ovlašćenom stranom, kao što je predviđeno u članu 113.6. Ustava. Odgovor Predsednika ne pokriva dužnost Suda da, shodno članu 23. Zakona, odluci po pitanjima koja mu se podnesu na zakonit način, niti njegov odgovor pokriva član 32. Poslovnika.
43. Ovaj podnesak se razlikuje od podnesaka pojedinaca ili drugih pravnih ili privatnih lica. Potrebno je da ga podnese najmanje 30 poslanika. Nijedan poslanik pojedinačno, a čak ni nekolicina njih, nema ovlašćenja da govori u ime svih poslanika koji su prвobitno podneli podnesak. Samo poslanici kao grupa, sa brojem od 30 poslanika kao minimum dozvoljen da se podnese podnesak, mogu biti ovlašćena strana koja predstavlja podnesak. Slično, samo svi poslanici koji su prвobitno potpisali podnesak mogu podneti zahtev da se podnesak povuče nakon što je registrovan. Može se desiti da neki poslanici traže da povuku potpise iz podneska, a da drugi poslanici, znajući da se to desilo, zatraže da se njihovi potpisi unesu kao zamena. Da li bi dodavanje novih poslanika zamenilo povlačenje drugih? Da li bi time bilo neophodno da se podnese potpuno nov podnesak ili bi stari podnesak ostao nerešen dok se ne bi dodali drugi potpisi? Nezadovoljavajuća priroda takve situacije je adekvatno pokrivena članom 23. Zakona o Ustavnom суду koji jasno dozvoljava produžetak života podneska, kada je pravilno podnet, dok Sud ne odredi o sadržini.
44. Tvrđnja o ozbiljnoj povredi Ustava od strane Predsednika Republike je teška stvar i Sud može pravno ustanoviti da su poslanici koji su potpisali podnesak sigurno tako mislili kada su dali svoje potpise. Slično, njima se ne može dozvoliti da povuku potpise bez jasnih, ozbiljnih i bitnih razloga.
45. Svi poslanici koji su podneli originalni podnesak su delovali u dogovoru u zajedničkom poduhvatu koji je kompletiran kada je podnet Sudu 25. juna 2010. god. Želje jednog, dva, tri ili više poslanika pojedinačno, koji bi sada želeli da povuku svoje potpise, bez ozbiljnih razloga, ne mogu imati pravni efekat na zakonitost podnetog podneska.
46. Stoga, Sud je utvrdio da je 25. juna 2010. god, pitanje podneto na propisan način Ustavnom суду. Sud je počeo da se bavi time od prvoga dana i bavi se time do dana kada se izda sudska Presuda.
47. Sud stoga odlučuje da je slučaj prihvatljiv.

Meritum

48. Osnova podneska se poziva na član 88.2., citiran ranije, vezano sa time da li je Predsednik nakon izbora na položaj Predsednika vršio bilo kakvu funkciju političke partije. Da bi se došlo do zaključka u ovom pitanju važno je ispitati ulogu Predsednika u svojoj celosti u okviru ustavnog okvira. Ustav se treba čitati u potpunom smislu i Sud treba tumačiti odredbe imajući obzira prema među-zavisnoj prirodi različitih odredbi Ustava.

Uloga Predsednika

49. Član 83. Ustava, koji je u vezi sa statusom Predsednika u svojstvu poglavara države, predviđa:

Predsednik predstavlja vrhovnu vlast države i jedinstvo građana Republike Kosovo.

50. Član 4. ide još dublje od toga opisujući oblik vladanja Republikom, i on predviđa:

1. *Kosovo je demokratska Republika koja se zasniva na načelo podele vlasti i kontrole balansa među njima, kao što je i određeno ovim Ustavom.*
2. *Skupština Republike Kosovo sprovodi zakonodavnu vlast.*
3. *Predsednik Republike Kosovo predstavlja jedinstvo naroda. Predsednik Republike Kosovo je legitimni predstavnik unutar i van zemlje, koji garantuje demokratsko funkcionisanje institucija Republike Kosovo, u saglasnosti sa ovim Ustavom.*

51. Funkcije i nadležnosti Predsednika po ustavnom okviru su obimne i one su delimično određene u članu 84. Ustava. A to su:

Predsednik Republike Kosovo:

- (1) *predstavlja Republiku Kosovo unutar i van zemlje;*
- (2) *garantuje ustavno funkcionisanje institucija utvrđenih ovim Ustavom;*
- (3) *raspisuje izbore za Skupštinu Kosova i saziva prvi sastanak iste;*
- (4) *donosi dekrete u saglasnosti sa ovim Ustavom;*
- (5) *objavljuje zakone koje je usvojila Skupština Republike Kosovo;*
- (6) *ima pravo da vrati na ponovno razmatranje usvojene zakone koje smatra štetnim po legitimne interese Republike Kosovo ili jedne ili više zajednica. Pravo vraćanja zakona može iskoristiti samo jednom;*
- (7) *potpisuje međunarodne sporazume u saglasnosti sa ovim Ustavom;*
- (8) *predlaže amandmane na ovaj Ustav;*
- (9) *može pokrenuti određena pitanja pred Ustavnim sudom;*
- (10) *upravlja spoljnom politikom države;*
- (11) *prima akreditivna pisma stranih diplomatskih predstavnika u Republici Kosovo;*
- (12) *vrhovni je komandant Bezbednosnih snaga Kosova;*
- (13) *upravlja Konsultativnim većem za zajednice;*
- (14) *određuje mandatara za formiranje Vlade, nakon predloga političke partije, ili koalicije koja čini većinu u Skupštini;*
- (15) *imenuje i razrešava Predsednika Vrhovnog suda Kosova na predlog Sudskog saveta Kosova;*
- (16) *imenuje i razrešava sudije Republike Kosovo na predlog Sudskog saveta Kosova;*
- (17) *imenuje i razrešava Državnog tužioca Republike Kosovo na predlog Tužilačkog saveta Kosova;*
- (18) *imenuje i razrešava tužioce Republike Kosovo na predlog Tužilačkog saveta Kosova;*
- (19) *imenuje sudije Ustavnog suda na predlog Skupštine;*
- (20) *imenuje Komandanta Bezbednosnih snaga Kosova, na osnovu preporuke Premijera;*
- (21) *u saradnji sa Premijerom, imenuje Direktora, zamenika direktora i stalnog inspektora Obaveštajne službe Kosova;*
- (22) *donosi odluku o proglašavanju vanrednog stanja, u saradnji sa Premijerom;*

- (23) može zahtevati sednicu Saveta bezbednosti Kosova i predsedavati istom tokom vanrednog stanja;
- (24) donosi odluku o diplomatskim i konzularnim misijama Republike Kosovo, na osnovu konsultacija sa Premijerom;
- (25) imenuje i razrešava šefove diplomatskih misija Republike Kosovo, na predlog Vlade;
- (26) imenuje Predsednika Centralne izborne komisije;
- (27) imenuje Guvernera Centralne banke Republike Kosovo, koji će služiti i kao Generalni direktor i imenuje ostale članove Saveta banke;
- (28) uručuje medalje, priznanja i nagrade, u saglasnosti sa zakonom;
- (29) daje pomilovanja u skladu sa zakonom;
- (30) najmanje jednom godišnje se obraća Skupštini Kosova u odnosu na svoj rad.

52. Osim nadležnosti navedenih u članu 84. postoji mnogo referenci na Predsednika u Ustavu. Ovlašćenja, funkcije, dužnosti i nadležnosti su određene u mnogo drugih članova. Ti članovi su: 4, 18, 60, 66, 69, 79, 80, 82, 93, 94, 95, 104, 109, 113, 114, 118 126, 127, 129, 131, 136, 139, 144, 150 i 158. Neki od navedenih članova se temeljnije bave nadležnostima navedenim u članu 84., dok drugi članovi daju nadležnosti Predsedniku koje u navedenom članu nisu spomenute. Na primer, članovi 84.1 i 84.2 u osnovi ponavljaju ono što se nalazi u članu 4.3. Međutim, u članu 79. kojim se Predsedniku daje pravo inicijative o predlogu zakona nije spomenuto u članu 84. uopšte.

53. Neke od nadležnosti Predsednika su ograničene, pogotovo u onima gde Predsednik ne može vršiti određenu funkciju na svoju inicijativu. Primer tih su:

- i. po **članu 84. stav 15. i 16.** po kojem Predsednik imenuje ili razrešava Predsednika Vrhovnog suda i druge sudije na predlog Sudskog saveta Kosova;
- ii. po **članu 84. stav 17 i 18.** po kojem Predsednik imenuje ili razrešava Državnog tužioca i tužioce na predlog Tužilačkog saveta Kosova;
- iii. po **članu 93.8.** Predsednik mora da deluje na predlog Vlade u imenovanju ili razrešenju šefova diplomatskih misija; i
- iv. po **članu 158.** Predsednik imenuje Guvernera Centralne banke Kosova nakon odobrenja Međunarodnog civilnog predstavnika, do kraja međunarodnog nadzora i sprovođenja Sveobuhvatnog predloga o rešavanju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. god.

54. Međutim, postoji mnogo primera gde Predsednik ima nezavisnu ulogu i u kojima može delovati po sopstvenoj inicijativi bez potrebe da se referiše na druge ustavne ili zakonom određene kancelarije ili službenike. Neki od takvih primera su po članu 69.4. po kojem Predsednik može sazvati vanredno zasedanje Skupštine Kosova ili kada Predsednik imenuje predsedavajućeg Centralne izborne komisije iz redova sudija Vrhovnog suda, po članu 139.

55. Neka od važnijih ovlašćenja Predsednika se veoma blisko dodiruju sa političkim životom države. Po članu 95.1. Predsednik „nakon konsultacija sa političkim partijama ili koalicijama koje su dobile neophodnu većinu za formiranje Vlade u Skupštini“.

56. Član 95.4. predviđa:

Ukoliko sastav predložene Vlade ne dobije neophodnu većinu, Predsednik Republike Kosovo, u roku od deset (10) dana imenuje nekog drugog kandidata,

na osnovu iste procedure. Ukoliko se Vlada ne izabere ni drugi put, onda Predsednik Kosova raspisuje izbore, koji se trebaju održati u roku od četrdeset (40) dana od dana objavljivanja istih.

57. Slično, ako Premijer da ostavku ili iz nekih drugih razloga njegovo/njeno mesto ostane slobodno član 95.5. predviđa da Predsednik: „*u konsultaciji sa političkom partijom ili koalicijom koja je dobila većinu u Skupštini, imenuje novog kandidata, za formiranje Vlade*“.
58. Po članu 60. Konsultativno veće za zajednice funkcioniše pod okriljem ovlašćenja Predsednika.

Zakon o Predsedniku

59. Zakon o Predsedniku Republike Kosovo, Zakon br. 03/L-094 je usvojen 19. decembra 2008. god. i objavljen u Službenom listu 25. januara 2009. god.
60. Član 1. tog Zakona predviđa da je Predsednik poglavar države i predstavlja jedinstvo naroda Republike Kosovo.
61. Član 5. Zakona određuje formu zakletve koju Predsednik daje pred Skupštinom, koja je sledeća::

„Zaklinjem se da će sve svoje snage posvetiti očuvanju nezavisnosti i suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Kosovo na njenoj teritorijalnoj celovitosti, obezbeđenju ljudskih i građanskih sloboda i prava, poštovanju i zaštiti Ustava i zakona, očuvanju mira i dobrobiti svih građana Republike Kosovo i da će savesno i odgovorno izvršiti sve svoje obaveze.“

62. Član 7. Zakona, koji je ispod citiran, odražava odredbe člana 88. Ustava.

Nespojivost funkcija

1. *Predsednik ne može vršiti nijednu drugu funkciju.*
2. *Nakon njegovog izbora, Predsednik ne može vršiti nijednu funkciju u političkoj stranci.“*

Analiza pozicije Predsednika

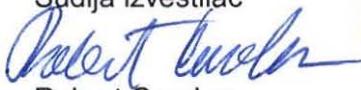
63. LDK je dobro zastupljena u Skupštini Kosova. Aktivno je učestvovala na lokalnim izborima održanim na Kosovu 17. novembra 2009. god. Njeni članovi su aktivno angažovani političkim govorima, diskusijama i debatama po svakodnevnoj osnovi. Partija ima svoje političke ciljeve i ima pravo da teži ka političkim dužnostima u cilju unapređenja tih ciljeva. U demokratijama kao na Kosovu političkim partijama je dato posebno priznanje u zakonu. One imaju pravo da se obrate građanima da glasaju za njih i kandidate odabrane sa njihove strane u vreme izbora. One imaju pravo da pregovaraju o koalicijama na nacionalnom nivou u Skupštini i u opštinama u svim delovima države.
64. Političke partije unapređuju svoje ciljeve ne samo učestvujući aktivno u raspravama u oblasti politike nego i podržavajući kandidate koji teže ka političkim dužnostima. Jedan od načina ubedivanja biračkog tela da glasaju za njih je objavljivanje „ciljeva i deklaracija“ svojih partija. One to takođe čine birajući kandidate za izbore i birajući na dužnosti pri partijama osobe koje će uticati na biračko telo da glasa za njihove kandidate i liste.

65. Ako neko zaključi da je objavljena javna pozicija Predsednika pravilna u tome da je „zamrznuo“ vršenje funkcije predsednika partije, onda Sud mora ustanoviti šta je realnost ovog zamrzavanja. Nije isto kao kada javni službenik Vlade uzme „opravdano odsustvo“ sa njegovog ili njenog tehničkog položaja javnog službenika da bi težio ka političkoj karijeri. U pitanju je Predsednik Republike koji teži da uzme „opravdano odsustvo“ sa njegovog ili njenog položaja jedne od glavnih političkih partija nastavljajući da drži službeni naziv predsednika te političke partije.
66. Političke partije u njihovoј osnovnoј funkciji žele da dobiju podršku građana i uticaj naroda u vezi sa političkim pitanjima i da pobede na izborima. Jedan od temeljnih načina pridobijanja srca i umova građana koji će glasati na izborima je sposobnost političke partije da bude u mogućnosti da dokaže ko podržava i ko će prihvati partiske pozicije i kandidate. Ako politička partija ima odobrenje Predsednika Republike ona ima osnovnu političku prednost u unapređivanju njenog političkog programa i u izboru njenih kandidata za javne dužnosti.
67. Kada Predsednik Republike dozvoli političkoj partiji da tvrdi da je on ili ona predsednik njihove političke partije čak i u okolnostima kada on ili ona u svojstvu predsednika neće doneti nikakvu aktivnu odluku u ime partije, on ili ona vrši političku aktivnost ili najmanje dozvoljavajući političkoj partiji da „izvlači korist“ iz njegovog imena i položaja kao Predsednika Republike. Predsednik je nastavio da dozvoljava da se njegovo ime vezuje sa LDK. LDK je dozvolila njemu da ostane njihov predsednik i da „zamrzne“ vršenje funkcije te partije.
68. U stvarnosti obe strane, i Predsednik i LDK, žele da izvuku koristi iz njihove veze jednog sa drugim. Predsednik može imati mogućnost da „odmrzne“ njegovo vršenje funkcije ako i kada napusti položaj Predsednika Kosova. Partija može tražiti političko napredovanje kroz vezanost sa uticajnim ustavnim službenikom, Predsednikom Republike Kosovo. Simbiozna veza i dalje postoji između Predsednika i njegove partije. Oni stoga „izvlače korist“ jedni od drugog dozvoljavajući ovoj javnoj vezi da se nastavi. Ovo „izvlačenje koristi“ je jedna od definicija za „vršenje“ koju Predsednik navodi u svom odgovoru.
69. Razmatrajući da li je ova povreda samo tehnička povreda Ustava ili bi u stvari ozbiljna povreda Ustava trebala da oceni uticaj odluke Predsednika na poverenje javnosti u položaj Predsednika Republike Kosovo. Imajući na umu značajna Ustavna ovlašćenja Predsednika da li je razumno za javnost da prepostavi da će njihov Predsednik koji „predstavlja jedinstvo naroda“, a ne delimične interese ili interese političke partije, predstavljati sve njih. Svaki građanin Republike ima pravo da bude siguran u nepristrasnost, poštenje i nezavisnost njihovog Predsednika. Ovo je naročito tako kada on bira političke alternative kao što je slučaj biranja kandidata budućih Premijera, iz mogućih koalicija.
70. Sud je mišljenja da se ovo ne može reći kada Predsednik i dalje drži visok položaj u jednoj od najistaknutijih političkih partija u zemlji i zaključuje da je Predsednik učinio ozbiljnu povredu Ustava po članu 88.2. Ustava, nastavljajući da dozvoljava sebi da bude registrovan kao predsednik LDK.

IZ TIH RAZLOGA, SUD, VEĆINOM GLASOVA, ODLUČUJE SLEDEĆE

- I. Da je podnesak prihvatljiv.
- II. Da postoji ozbiljna povreda Ustava Kosova, tačnije člana 88.2., od strane Njegove Ekselencije, Fatmira Sejdija, držeći istovremeno položaj Predsednika Republike i položaj predsednika Demokratskog saveza Kosova.
- III. Ova Odluka će biti dostavljena strankama i objavljena u Službenom listu, u saglasnosti sa članom 20.4. Zakona.
- IV. Odluka stupa na snagu odmah i može biti predmet revizije urednika.

Dodatno, sudija Almiro Rodrigues i sudija Snezhana Botusharova su obznanili da će objaviti mišljenje neslaganja, koje će Sud objaviti u dogledno vreme.

Sudija izvestilac

Robert Carolan

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr. Enver Hasani

Prevod sa verzije engleskog jezika Presude je izvršen od strane službenih i ovlašćenih prevodioca Suda, kao celovit i tačan.

Prilog A

<u>Ime</u>	<u>Prezime</u>
1. Naim	Rrustemi
2. Driton	Tali
3. Ibrahim	Selmanaj
4. Shkumbin	Demaliaj
5. Ali	Lajçi
6. Naser	Rugova
7. Slaviša	Petković
8. Qamile	Morina
9. Ismajl	Kurteshi
10. Donika	Kadaj
11. Ahmet	Isufi
12. Dritë	Maliqi
13. Mark	Krasniqi
14. Synavere	Rysha
15. Emrush	Xhemajli
16. Melihate	Tërmkolli
17. Zafir	Berisha
18. Xhevdet	Neziraj
19. Haki	Shatri
20. Gani	Geci
21. Vladimir	Todorović
22. Berat	Luzha
23. Numan	Balić
24. Heset	Cakolli
25. Gjylnaze	Syla
26. Arđian	Gjini
27. Lulzim	Zeneli
28. Mihailo	Šćepanović
29. Dragiša	Mirić
30. Suzan	Novoberdaliu
31. Nait	Hasani
32. Besa	Gaxherri